

aggregaret, et quæque ei visa essent stabiliret, et quæ adversa reuendo ^a excluderet. ¹ Sed hic humana fragilitate timidus, hos nequaquam ² tomos emendans per suprafatos metropolitas direxit ad Principem, post quæ non diu in hac vita duravit. Illic fecit episcopos per diversa loca numero decem

et octo. ³ Qui etiam sepultus est ad beatum Petrum Apostolum ante altare oratorii sanctæ Dei Genitricis, quod ipse construxit sub die 15 Calend. Novembris, indictione sexta, Justiniano Romanam Rempublicam gubernante, et cessavit Episcopatus mens. 3.

VARIANTES LECTIONES.

¹ Al., *cessaret.*² Al. om. *tomos.*³ Al. om. *Qui etiam... gubernante.*

VARIORUM NOTÆ.

næ, seu quinisexæ synodi ad Joannem VII transmis-
sos ab Justiniano juniore, ut eorum quos vellet re-
jiceret, probatis reliquis; eisdemque intactos Cpoli m
a pontifice afferri jussos, satis aperte narrat Biblio-
thecarius. Quod vero animadvertendum est, alii ponti-
ficem fragilitatis ac timiditatis ea occasione insimul-
lant; alii dicunt nil incongruum futurum fuisse, uti-
lia quæ multa sunt a multo paucioribus multibus
separare (*Christ. Lup., in not. et schol. ad can. Trull.*).
Cæterum pontifex, si ad æquum examen res revoce-
tur, majori uti prudentia non potuit quam eorum nil
omnino approbans quæ constata erant a cœtu
œcumenici concilii nomen, Romano pontifice convo-
cationis ac celebrationis prorsus inscio, sibi arrogan-
te; cum præsertim in eo regnaverit spiritus superbiæ
et invidiæ adversus apostolicam sedem. Næne quo-
tidie accidit ut sancta eadem sedes rejiciat damnet-
que integros libros ob malas aliquot propositiones
multis bonis admistas, nec tamen catalogum singilla-
tim conficiat eorum quæ rejici damnarique debue-
runt? **SOMMIEN.**

Tomos quos ante, etc. Illic auctor loquens de res-
titutione Justiniani in imperium, quæ, ut mox dictum
est, circa finem ejusdem anni 705 contigit, scribit :
*Illico ut palatium ingressus est, propriumque adeptus
est imperium, tomos, quos antea sub domino Sergio
apostolicæ memoriæ pontifice Romam direxerat, in
quibus diversa capitula Romanæ Ecclesiæ contraria
scripta inerant, per duos metropolitano episcopos de-
mandavit, dirigens per eos et sacram, per quam Joan-
nem VII pontificem conjuravit ac adhortatus est ut
apostolicæ Ecclesiæ concilium aggregaret, et quæ ei
visa essent stabiliret, et quæ adversa reuendo exclu-
deret.* Justinianus itaque non solum a Sergio papa,

ut superius dictum est, confirmationem synodi Qui-
nisexæ postulavit, et repulsam tulit; sed eam etiam
petiit a Joanne VII, qui, ut subdit Anastasius, *huma-
na fragilitate timidus, hos nequaquam tomos emendans,
per suprafatos metropolitas direxit ad principem, pos-
quæ non diu in hac vita duravit.* Joannem itaque VII
arguit Anastasius quod noluerit cribrare canones syno-
di quinisexæ, et triticum a palea separare. Nec
sine fundamento, inquit Lupus in notis et scholiis
ad canones concilii Trullani, vere enim de hac syno-
do ait libellus synodicus: *omissos in quinta et sexta
synodo canones edidit, et ab omni Græca, id est, gen-
tili, atque Judaica, quin et hæretica traditione Ecclesias
purgavit.* Habet hæc synodus bona malis mista, et inu-
tile ab inutili non vitatur; quare potuerat separari,
inquit idem Lupus.

^a *Sed Joannes humana fragilitate timidus.* Justinia-
nus junior, per Trebellium Bulgarorum regem in im-
perium restitutus, jussit Tiberium Absimarum capite
plecti, rebusque suis nece multorum in tuto positis,
ad Joannem VII duos metropolitano legavit, ut su-
premo judicio apostolicæ sedis canones synodi erra-
ticæ subjicerentur. Postulabat ut quæcunque in his
pontifici visa essent laudanda, ipse stabiliret, et quæ
emendanda corrigeret. Sed quamvis æqua videbatur
hæc imperatoris petitio, pontifex tamen, ad majesta-
tem cathedræ Petri ratus spectare illa non approbari
quæ a concilio bulo essent decreta, eosdem synodi
canones, nec ex parte quidem confirmatos, per dictos
metropolitano ad imperatorem remisit. Hæc autem
est causa cur noster hoc loco humanæ fragilitatis
suggillat Joannem, quod ne rem ingrati faceret
imperatori, triticum a palea timuit segregare. **MAFEUS.**

JOANNIS PAPÆ VII EPISTOLA

AD ETHELREDUM REGEM MERCIORUM, ET ALFRIDUM REGEM DEIRORUM, etc.

*Berthwaldum archiepiscopum Cantuariæ commonet ut synodum convocet; Wilfridumque et
adversarios suos aut convenire faciat, aut Romam accurrere.*

(Mansi, Col. conc. tom. XII.)

Dominis eminentissimis Ethelredo regi Mercio-
rum, et Alfrido regi Deirorum, et Berniciorum,
Joannes papa.

De vestra quidem religionis accessibus gratia Dei
cooperante gaudemus, fervorem fidei cernentes in
vobis, quam ex prædicatione principis apostolorum,
Deo vestros animos illuminante, percepistis, et effica-
citer tenetis; et utinam gaudium nostrum meliorum
excessus amplifcet. Inextricabilis vero quorundam
dissensio nostros animos afflicti, quam oportet corri-
gi, ne apostolicorum præceptorum prævaricatores,
sed custodes esse inveniamini. Dudum enim sub
apostolicæ memoriæ Agathone papa, cum Wilfridus
episcopus pro sua causa sedem hanc appellasset; et
accusatores a Theodoro, sancte Cantuariorum Ec-

clesiæ archiepiscopo, hinc illuc mandato, et ab Hil-
da religiosæ memoriæ abbatissa inissi, venissent,
episcopi tunc hic de diversis partibus congregati rem
regulariter quæsierunt et definiunt, eandemque
sententiam successores ejusdem pontificis prædeces-
sores nostri tenuerunt; sed neque Theodorus arch-
iepiscopus obriasse cognoscitur, qui nunquam
postmodum aliquam huic accusationem demandavit.
Nunc quoque eorum accusationes, qui contra Wil-
fridum episcopum hic de Britannia advenerunt, et
ejus excusationes apud conventum reverendissimo-
rum episcoporum qui hic inventi sunt per dies ali-
quot fieri procuravimus, tam de epistolis anteriori-
bus et modernis, quam quæ verbaliter partes detu-
lerunt, dum principales personæ, de quibus contentio

omnis exorta est, hic non adfuerint, quas necesse est, ut contentio finem accipiat, advenire.

Idcirco commonemus Berthwaldum archiepiscopum fratrem nostrum ut synodum convocet unam cum Wilfrido, et Bosam atque Joannem in synodum faciat convenire, vocesque partium audiat, et consideret quid sibi invicem partes valeant approbare; et si quidem apud illam synodum potuerit rem determinare, gratum erit nobis. Sin autem, moneat eos ad sedem apostolicam accurrere, ut majori concilio decidatur quod hactenus terminari non potuit. Sciat autem quod quicumque venire contempserit, se ipsum dejectioni submittit, nec hic, nec ibi pro episcopo amplius suscipiendus; vestra proinde regalis sublimitas faciat concursum, ut ea quæ Christo aspirante perspeximus perveniant ad effectum; quicumque autem cujuslibet personæ audaci temeritate contempserit, non erit a Deo impunitus, neque sine damno cœlitus alligatus evadet.

[Quæ infra narrantur, Epistolæ Joannis a Mansi subjecta sunt.]

Defuncto ergo Alfrido, Edulfus quidam, tyrannidem meditatus, furorem quoque malesanæ mentis in Wilfridum evomit, quasi in recordiam Alfridi juratus esset. Cum enim eum pontifex, quondam, recordatus amicum esse, non inconsultum æstimaret adire, adeo stultus efferbuit, ut eum continuo de regno suo exire juberet, ni omnibus suis exspoliatus eum dedecore ejici vellet. Sed enim post duos menses vita et regno privatus, captivo diademate moribundus humum pulsavit, proceribus regni filium Alfridi Osredum solio restituentibus: quorum et maximis fide et auctoritate Berthfridus submonitus a Berthwaldo archiepiscopo concilium in Northanimbria fieri consentit, ut tandem justa Wilfridi causa placabilem terminum acciperet; ibi ex præceptis apostolicis data est optio episcopis, ut aut Wilfrido in sua episcopatus sede cederent, aut Romam pro sua defensanda causa pergerent; qui his resultandum putaret exorsus a communione fieret. Episcopis suo more obnitentibus, beatissima virgo Elfeda, soror Alfridi, abbatissa, post Hildam de Streneshald, terminum negotio fixit, dicens: « Dimissis ambagibus, testamentum fratris mei, cui præsens interfui, profero, quod si convalesceret, jussa se apostolicæ sedis incunctanter facturum promississe, vel quod morte interveniente facere nequiret, hæredi suo faciendum transmisisse cognoscitur. » Tum Berthfridus [Berthfrithus] verbis virginis conglutinans sua: « Ego jussionibus papæ obediendum censeo, inquit, præsertim cum eorum robori accedat et regis nostri jussio, et nostræ necessitatis sponso; namque dum nos post mortem ejus inimicis urgentibus in Bebbaburb inclusi essemus, in obsessionis angusto, in vitæ periculo, volumus Deo impleturos nos jussionem papæ, si potuissemus evadere. Vix votum finieramus, et fateor

(sacratissime archipræsul), statim certant obsequia, omnis in nostrum assensum accurrit provincia. Puer regius in regem levatus, hostis abactus, tyrannus extinctus. Est igitur regis voluntatis ut episcopus Wilfridus revestiat. His dictis emotæ dissensionum nebula, serenitas pacis infusa; cucurrit episcopalis gravitas in amplexum, et concordibus animis quantum superfuit ævi exegit.

Dimissis Wilfrido duobus cœnobiis, Ripis et Hengesteldein, ille inconcussa pace potitus, post quatuor reditus annos, ut Michael archangelus prædixerat, tentatus est eadem infirmitate, qua quondam in Meldis, tam valide, ut subito sensu et voce careret. Sed suis ad eum orantibus ut saltem ad divisionem rerum suarum loquelam mereretur, resumpsit ingenue, ut et loqueretur continuo, et post dies salutis, vigore refuso, cuncta loca sua obiret [Al., ambiret]; tum, pro frequentibus morbis, vicinæ mortis non dubius, quidquid ante in aliquibus bonis tepidius fecisse videbatur supplevit, præpositis omnibus cœnobiis ordinavit, gazas in quatuor divisit, unam, et eam optimam, portionem Romanæ dandam Ecclesiæ, cujus auctoritate cunctis semper injuriis exemptus et honoribus restitutus fuerit, quod et per se implere quamvis annis gravis meditaretur, nisi ferrea quies cogitantem anticiparet; secundam pauperibus, tertiam cœnobiorum præpositis delegavit, qua potentiorum amicitiam rodimereant, qua contrariorum impetum refringerent; quartam illis qui, laborum suorum individui comites, necdum terras quibus se sustentarent acceperant. Sic accepta licentia a Ripensibus, quos præcipuo semper amore coluerat, et cæteris Northanimbriis, ad colloquium Celredi regis Merciorum quo invitabatur, simul ut et monasteriorum suorum, quæ in illa regione plurima per indulgentiam regum instituerat, quietem procuraret, profectus est. Ibi ergo cunctis circuitis et auctis, exacto anno et semis postquam secundo proximi obitus fuerat admonitus, apud insulam Inudalum, languore irruente agitato, extremum diem sibi sensit adesse, paucisque, quantum vires suppetebant, allocutus filios, sacramque benedictionem impertiens, omnis, ut videbatur, expers angoris, finem inivit, recensito jam a monachis psalterio usque ad illum versum: *Emitte spiritum tuum, et creabuntur* (Psal. ciii), etc. Excessit anno ætatis 76, episcopatus 46: vir pro justitiæ merito multis jactatus periculis, quique in ipsis exiliis non otio deditus, sed cœnobiis et episcopatus fundandis industrius esset; egregie factus ad promerendam gratiam principum apud quos exsulare, idemque pro rigore justitiæ compatriotis regibus odiosus. Reliquit cœnobia quot nullus, quæ solus aggregaverat, multis dividens hæredibus. Corpus ejus in Ripis portatum, et multa reverentia conditum. *Hæc et lucusque Malmesburium.*